

USTROJ MATIČNIH JATA PERADI U HRVATSKOJ U 1999. GODINI

Karmen Sinković

Peradarska proizvodnja u Hrvatskoj temelji se na uvozu jednodnevnih roditeljskih jata pilića iz peradarski razvijenih zemalja. Danas u svijetu postoji manji broj priznatih selekcijskih kuća koje se bave stvaranjem čistih linija. Križanjem tih linija stvaraju se djedovske linije koje proizvode rasplodna jata roditeljskih linija, i to su linije koje se nude na tržištu i koje se uvoze u Hrvatsku.

Matična jata roditeljskih linija koriste se za intenzivnu proizvodnju mesa i konzumnih jaja samo u prvoj (F-1) generaciji.

Hibridi teških pasmina za proizvodnju mesa koji se najviše uvoze su hibridne linije:

- HYBRO, ROSS, LOHMANN, AVIAN,

Nesilice za proizvodnju konzumnih jaja bijele ljuske su:

- HISEX WHITE, LOHMANN LSL.

Nesilice za proizvodnju konzumnih jaja tamne boje ljuske su:

- HISEX BROWN, ISSA BROWN, LOHMANN LB.

Čiste pasmine u peradarstvu vrlo se rijetko koriste u intenzivnom načinu proizvodnje. Odabiranjem jedinki najboljih proizvodnih osobina unutar jedne pasmine stvaraju se čiste linije, a međusobnim križanjem odabranih linija stvaraju se komercijalni hibridi. Ovi se hibridi koriste za proizvodnju mesa i jaja samo u prvoj (F-1) generaciji. I tijekom 1999. godine u dijelu praćenja peradarske proizvodnje matičnih jata nastavlja se registracija uvezenih jednodnevnih pilića, purića i oplodjenih jaja, te uvođenje rasplodnih jata u proizvodnju.

Na području Republike Hrvatske postoji 17 registriranih peradarskih farmi za uzgoj matičnih jata kokoši i pura (tablica 1).

Sve farme dojavljaju podatke o uvezenim linijama i broju kljunova jednodnevnih pilića u bazu podataka za matična jata peradi koju vodi Hrvatski stočarsko-selekcijski centar (tablica 2).

Karmen Sinković, dipl. ing. agronomije, voditelj pododjela za uzgoj i selekciju ovaca i koza, Hrvatski stočarsko-selekcijski centar, Kačićeva 9/III, Zagreb.

Tablica 1. - PERADARSKÉ FARME MATIČNIH JATA PERADI POD SELEKCIJOM U REPUBLICI HRVATSKOJ PO ŽUPANIJAMA

ŽUPANIJA	Broj registriranih peradarski farmi matičnih jata kokoši i pura pod selekcijom
1. ZAGREBAČKA	4
2. VARAŽDINSKA	2
3. MEĐIMURSKA	1
4. KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	2
5. POŽEŠKO-SLAVONSKA	1
6. BRODSKO-POSAVSKA	3
7. OSJEČKO-BARANJSKA	3
8. ISTARSKA	1
UKUPNO	17

KOKOŠI :

Tablica 2. - BROJ UVEZENIH KLJUNOVA JEDNODNEVNIH PILIĆA PO POJEDINOJ LINIJI U 1998. i 1999. GODINI

Linija	Broj kljunova u 1998. godini	Broj kljunova u 1999. godini
1. ROSS	250277	269502
2. AVIAN	233526	102324
3. HYBRO	116707	176195
4. LOHMAN BROWN	47800	28500
5. SASSO	12232	16534
6. ARBOR ACRES	11210	1444
7. HISEX BROWN	2988	28056
8. COOB	0	27216
9. ISSA BROWN	2500	0
10. SHAVER STARBRO	1200	0
UKUPNO	678440	649771

Tijekom 1999. godine zabilježen je blagi pad broja kljunova u matičnim jatima prilikom ulaska jata u proizvodnju (tablica 3).

Mortalitet tijekom uzgojnog razdoblja (od ulaska jednodnevnih pilića do njihove dobi od 18-20 tjedana starosti) jedan je od pokazatelja što pojedina uvezena linija kokoši daje u našim uvjetima proizvodnje (tablica 4).

Osim kokoši, u Hrvatsku uvozimo i oplodena jaja pura (tablica 5).

Tablica 3. - BROJ KLJUNOVA I LINIJE MATIČNIH JATA KOKOŠI KOJA SU ZAPOČELA PROIZVODNJU U 1998. I 1999. GODINI

Linija	Broj kljunova		%	
	1998.	1999.	1998.	1999.
1. ROSS	238099	236388	34.36	40.89
2. AVIAN	214314	90544	34.19	15.66
3. HYBRO	105506	157074	20.53	27.17
4. LOHMAN BROWN	46321	27655	6.69	4.78
5. SASSO	11971	14573	1.73	2.52
6. ARBOR ACRES	10706	1385	1.55	0.24
7. HISEX BROWN	2988	26099	0.43	4.52
8. ISSA BROWN	2460	0	0.35	0
9. SHAVER STARBRO	1179	0	0.17	0
10. COOB	0	24381	0	4.22
UKUPNO	633544	578099	100.00	

Tablica 4. - MORTALITET U JATIMA OD NJIHOVOG FORMIRANJA DO ULASKA U PROIZVODNJU

Linija	Broj kljunova		%	
	1998.	1999.	1998.	1999.
1. ROSS	12178	33114	4.87	12.29
2. AVIAN	19212	11780	8.23	11.51
3. HYBRO	11201	19121	9.60	10.85
4. LOHMAN BROWN	1479	845	3.09	2.96
5. SASSO	261	1961	2.13	11.86
6. ARBOR ACRES	504	59	4.50	4.09
7. HISEX BROWN	0	1957	0	6.98
8. ISSA BROWN	40	0	1.60	0
9. SHAVER STARBRO	21	0	1.75	0
10. COOB	0	2835	0	10.42
UKUPNO	44896	71672		

Zagorski puran već puna tri i pol stoljeća bilježi svoje obitavanje na području sjeverozapadne Hrvatske, a svojim odlikama proslavio se diljem Europe.

Te je odlike stekao prvenstveno zahvaljujući načinu uzgoja u malim jatima, a koja su veći dio svog života i hrane pronalazila na otvorenom. Da bi te odlike sačuvali i učvrstili u većem broju individua od sadašnjih prišlo se "Projektu očuvanja, zaštite i širenja zagorskog purana na području Varaždinske i Krapinsko-zagorske županije".

PURE:

Tablica 5. - MATIČNA JATA PURA TIJEKOM 1998. I 1999. GODINE

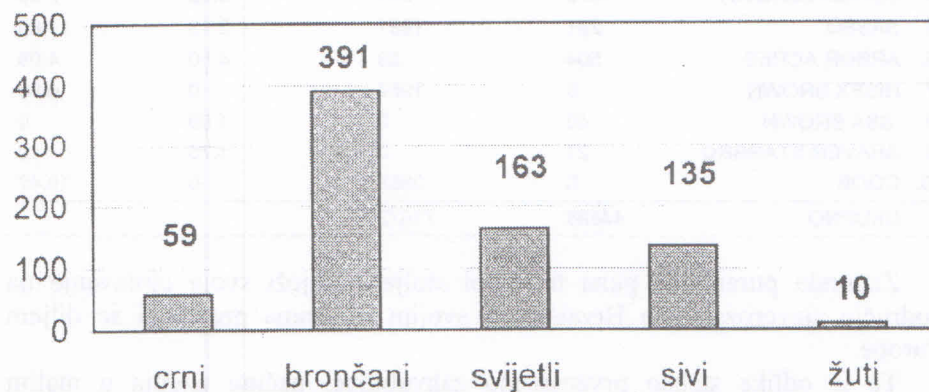
Linija	Broj kljunova	
	1998.	1999.
NICOLAS 1. broj uveženih oplodjenih jaja	71200	41600
2. broj izvaljenih purića	16697	13823
3. broj pura u matičnim jatima na početku proizvodnje	12469	12376

ZAGORSKI PURAN:

Tablica 6: - MATIČNA JATA ZAGORSKIH PURANA U 1999. GODINI

Tip-varijetet	Ukupno		Broj purana		Broj pura	
	1998.	1999.	1998.	1999.	1998.	1999.
1. crni	24	59	6	12	18	47
2. brončani	170	391	41	81	129	310
3. svijetli	59	163	12	34	47	129
4. sivi	60	135	13	29	47	106
5. žuti	3	10	1	3	2	7
Ukupno	316	758	73	159	243	599

Grafikon 1. - GRAFIČKI PRIKAZ TIPOVA ZAGORSKOG PURANA POD SELEKCIJOM

Konsolidacija uzgoja zagorskog purana glede veličine reprodukcijskih jaja odvijala se tako da se veličina jata ograničila na porodicu s manjim brojem individua radi mogućnosti oštrijeg izbora.

Uzgoj umatičenih rasplodnih zagorskih purana sveo se na porodice maksimalne veličine od 5 životinja (puran na 3-4 purice)

Sve životinje u jatu obilježene su nožnim prstenovima. Jedan uzgajivač može imati više porodica uz uvjet da je osigurano odvojeno držanje po porodicama u vrijeme parenja i nesenja rasplodnih jaja, te uzgoj podmlatka do prvog označavanja, odnosno ponovnog odabira za budući rasplod.

Tablica 7: - BROJ UZGAJATELJA UNESENIH U UPISNIK NA DAN 31.12. 1999. GODINE

Županija	Broj uzgajatelja	Broj matičnih jata
Varaždinska	49	54
Krapinsko-zagorska	98	100
UKUPNO	147	154

Na području Krapinsko-zagorske i Varaždinske županije u 1999. godini formirano je ukupno 154 matičnih jata (tablica 7) i umatičeno 758 kljunova svih pet tipova zagorskog purana. (tablica 6, grafikon 1), na ukupno 147 obiteljskih gospodarstava (tablica 7).